

МАКСИМ САВЧУК

1937

Київ 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА

11

ПОЧАТОК

17

ЯК ОКСАНА
МАРЧЕНКО
ПЕРЕСТАЛА
ТАНЦЮВАТИ
І ЗАЙНЯЛАСЯ
НАФТОВИДОБУ-
ВАННЯМ

25

ЯК ПРОДАВЕЦЬ
М'ЯСА ОТРИМАВ
РОДОВИЩЕ
ВІД МЕДВЕДЄВА
І ДО ЧОГО ТУТ
МЕДВЕДЧУК

45

ЯК ТАРАС
КОЗАК
СВОЮ ЖІНКУ
ПРИХОВУВАВ

59

ЯК

КОЛОМОЙСЬКИЙ

МЕДВЕДЧУКА

НАСВАРИВ

І СТАВ ЙОГО

ПАРТНЕРОМ

71

ЯК МЕДВЕДЧУК

АМЕРИКАНЦІВ

НЕ ЛЮБИВ,

А ПОТІМ

З НИМИ

ТОРГУВАВ

87

ЯК ПОБУВАТИ

НА ВЕСІЛЛІ

ПАСИНКА

МЕДВЕДЧУКА

ТАК, ЩОБ

НЕ ПОБИЛИ

103

ЯК ЛЮДИ КОЗАКА

І 梅德韦丘克

ЧЕРЕЗ АМУР

ДОРОГУ

БУДУВАЛИ

125

ЯК ПОДОЛАТИ
НЕСПОКІЙ
І ЗНАЙТИ
КВАРТИРУ
ЗА \$13 000 000
139

ЯК ОКСАНА
МАРЧЕНКО
З ПОДРУЖКОЮ
ЗАВОД
КУПУВАЛИ
І ПРОДАВАЛИ
147

ЯК КУМ ПУТІНА
І ОЛІГАРХ
ЛУКАШЕНКА
СТАЛИ
ДРУЗЯМИ
157

ЯК КОМПАНІЇ
З ОРБІТИ
ВОРОБ'Я
І МЕДВЕДЧУКА
ВУГІЛЛЯ
В УКРАЇНУ
ЗАВОЗИЛИ
179

ЯК КИВА
НЕ ТУДИ ПОВІВ
МЕДВЕДЧУКА
І РАБІНОВИЧА
187

ЯК БІТУМ
БІЗНЕС-ПАРТНЕРА
МЕДВЕДЧУКА
ПОТРАПИВ
НА «ВЕЛИКЕ
БУДІВНИЦТВО»
193

ПАЛАЦ
КУМА
ПУТІНА
201

ЯК ПРАЦЮВАТИ
З ДЖЕРЕЛАМИ.
ТАЄМНИЙ
ОРДЕН
І СИН КУЧМИ
207

ЕПІЛОГ
217

НЕ ПРО МЕДВЕДЧУКА. ПРО МАКСИМА

Написано під час війни, 2022

Максим Савчук розшукав Медведчука раніше, ніж того витягли зі сховку. Щоправда, він не відповів на повідомлення Максима.

Проте Медведчуку доведеться відповісти за підривною діяльність, яку він провадив проти України. Щоправда, якщо ми будемо так само невідступні, як Максим.

НЕ ПРО МЕДВЕДЧУКА. ПРО НАС

Написано під час війни, 2022

Цю книжку варто прочитати тим, хто не звик перекладати відповідальність за Україну на інших. Скажу більше: її мають прочитати й ті, для кого уникнення відповідальності за неї — звичайна річ. Звісно, проблема в тому, що ті, хто звик перекладати відповідальність за Україну на інших, таких книжок зазвичай не читають. Що ж, доведеться таким людям цю книжку переповідати. Тому що книжка не про Віктора Медведчука. Вона про нас: і про тих, хто не боїться відповідальності, і про тих, хто відповідальності жахається; і про тих, хто відповідальності боїться, та все ж бере її на себе, попри небезпеки, які така відповідальність таїть.

Ця книжка про пошук. І про розпач, що може охопити, коли пошук дає передбачувані результати. Ця книжка і про наполегливість і ретельність, що їх можна сплутати з прискіпливістю. Тобі ж усе ясно, Максиме, а ти все одно перевіряєш і зіставляєш, і знову й знову міряєш чотири метри шістьма секундами. А номерні знаки — роками.

1937: мені було 15 років, коли однокласниця сказала, що я легко запам'ятаю номер її квартири, бо той номер — «37». Я перепитав, а що ж тут такого особливого, що отак одразу має запам'ятатися? «Ну, тридцять сьомий рік», — сказала вона, упевнена, що таке роз'яснення я зрозумію. Я зрозумів. Скільки нинішніх 15-річних зрозуміють «1937» без додаткових роз'яснень? Тому цю книжку потрібно читати і переповідати.

На тлі пошуку Віктора Медведчука виразніше видно нас. Усіх. Разом. Хоч би як нас намагалися роз'єднати

і частину з нас (частину кожної і кожного з нас) взагалі віддати під владу, не в Україні здобуту, але яку так прагнуть накинати Україні. Тому читайте цю книжку, переповідайте її чи бодай кажіть, що її варто прочитати. Хто має смак і допитливість, поцінують вашу пораду. Хто не має, можливо, почнуть потроху зрощувати в собі смак і допитливість.

Зокрема, на підставі написаного в цій книжці.

Дякую, Максиме.

Андрій Куликов

Чотири метри. Приблизно така відстань залишається від задніх дверей броньованого мерседеса до входу в п'ятий під'їзд Верховної Ради, коли народний депутат Віктор Медведчук приїжджає в Парламент.

Час, за який помічник відчиняв йому двері авто, подавав папку чи документи, і нардеп прямував до важких дерев'яних дверей Ради, — секунд шість-сім. І протягом цих шести-семи секунд мені треба було встигнути привітатися, відрекомендуватися, поставити запитання і піднести мікрофон для відповіді.

Я завжди приблизно знав наперед, як він відреагує. Бо основних варіантів було насправді три. Перший — «щодо бізнесу я жодних коментарів нікому не даю», другий — «я до цього не маю жодного стосунку» або третій, мовчазний, — Медведчук запитання просто проігнорує. У першому і другому — політик скаже неправду. Третій, скоріш всього, ми показували в кінці відеосюжету, зазначивши, що кум Путіна проігнорував запитання

журналістів. І глядач розумів натяк: йому просто нічого відповісти, бо все, що ми з'ясували і розповіли до цього у розслідуванні, — правда.

Не буду лукавити. У нас із Віктором Медведчуком траплялися розмови й довше семи секунд. Але таких випадків було всього два, у кулуарах Верховної Ради, коли він як народний депутат спеціально виходив до журналістів, щоби дати розлогі коментарі. І я би назвав ці два діалоги винятком із правила «трьох варіантів реакції Медведчука».

— А що це за номер, до речі, на його «мерсі» такий — «1937»? — запитав якимось оператор Борис Троценко після того, як Медведчук обрав для відповіді перший варіант.

Того дня було прохолодно, і Борис одягнувся так: армійські черевики на товстій підошві, утеплені штани кольору гакі з незліченними кишенями і якась така штука на шиї (все забуваю її назву), яку можна натягнути на обличчя. Борис зазвичай тримає камеру, як автомат, — об'єктивом униз, на схрещених руках. Завжди дивувався, як його сюди щоразу пропускає поліція й управління держохорони без обшуку.

— Не знаю, якщо чесно. Може, тому, що тисяча дев'яносто тридцять сьомий — рік сталінських репресій, — відповідаю я, вимикаючи мікрофон. Борис вилаявся.

— Було? — запитав я.

— Ну а як же. Фільмував ще з моменту, коли шлагбаум підняли.

— Дякую, супер. Тоді на базу. Набери Бориса Івановича, запитай, де він припаркувався.

Маю зізнатися, Медведчук у якомусь сенсі — комфортний антигерой. Він у спілкуванні з пресою завжди був передбачуваним, стриманим і ніколи не переходив на особистості. Останнє я дуже не люблю, бо з опалу можу відповісти тим самим, а так (як підтверджує практика) краще не робити.

Так сталося, що протягом трьох років п'ятий під'їзд Верховної Ради, броньований Mercedes і його власник стали невід'ємною частиною мого життя. Принаймні раз на два-три місяці був звичний порядок: о 9:20 — ми з оператором «на точці», я — біля сходів під входом, він — за кілька метрів, ближче до заїзду. Чекаємо «1937». Кілька разів — перевірка кількості «паличок» заряду на мікрофоні і 5–10 викурених сигарет очікування.

Але так було не завжди. Все почалося у серпні 2018-го.

Узагалі до того часу я був мало обізнаний з тим, хто такий Віктор Медведчук. Ті знання можна було перерахувати на пальцях однієї руки. По-перше, я знав, що Медведчук був у партії СДПУ(о). І це знання зі мною ще з дитинства завдяки рекламі «Кравчук, Марчук, Онопенко, Медведчук, Суркіс» (припускаю, у ній не обійшлося без НЛП). По-друге, ще коли я ходив до школи, батько розповів, що Василь Стус сів до в'язниці, бо його начебто погано захищав адвокат — Медведчук. По-третє, я знав, що Медведчук — кум Володимира Путіна, і вони спілкуються, бо у 2012-му російський телеканал виклав відео з маєтку Медведчука в Криму*. На ньому члени родини політика у компанії президента Росії милувалися кольоровим фонтаном і пили шампанське. Четверте знання: дружиною Медведчука є Оксана Марченко. Вона була ведучою різноманітних талант-шоу на телебаченні. На ці шоу, я був переконаний, спеціально відбирали кількох неадекватних людей, щоб ті ганьбилися на сцені, а судді та Оксана з того сміялися. Сумнівний підхід, якщо чесно. Ну і п'яте: Віктора Медведчука називають проросійським політиком. Але після революції саме йому довірили вести

* Путін після Януковича приїхав до Медведчука в маєток із фонтанами (Українська правда, 13.07.2021), <https://www.pravda.com.ua/news/2012/07/13/6968773/>. — Тут і далі, якщо інше не вказано, прим. авт.

перемовини від української сторони про обмін людей під час війни на Донбасі. В принципі, це плюс-мінус усе.

Хоча ні. Ще я чув «плівки» розмов, на яких Суркіс (ну добре, людина з голосом, схожим на голос Ігоря Суркіса) говорить людині з голосом, схожим на голос олігарха Ігоря Коломойського, що Медведчук — «законченний п****ас»^{*}. От тепер точно: це всі мої знання про Віктора Володимировича Медведчука станом на початок серпня 2018 року.

Але тепер усе інакше. Тепер я знаю напам'ять назви майже всіх компаній кума Володимира Путіна (принаймні точно — російських і українських), причому навіть тих, яких його родина вже позбулася. А Google-диск заповнений виписками з реєстрів, відомостями про зміну власників, скріншотами, фотографіями із сімейного архіву політика та іншою цифровою макулатурою. Існує навіть окремий файл із посиланнями, за якими я перехожу відповідно до встановленого мною ж графіка, щоби не проґавити нічого важливого (на мою думку).

Я спеціально порахував: протягом трьох років на сайті «Радіо Свобода» опубліковано понад два десятки моїх матеріалів, що стосуються Віктора Медведчука, його оточення та бізнесу. З них більшість — це відеорозслідування, які вийшли в ефірі програми «Схеми: корупція в деталях», де я працюю з 2014 року. Одне з цих розслідувань — серед причин запровадження проти політика українських санкцій (скажімо так: на моє глибоке переконання). Ще одне розслідування лягло в доказову базу кримінального провадження проти Ві-

^{*} Суркіс — Коломойському: «Медведчук — законченний пид*рас. Я с ним не общаюсь» (YouTube, акаунт: Антон Чуркин), <https://youtu.be/bJa-9dqKRPk>.